

Az Iparművészeti Múzeumban megnyílt kiállítás a magyar népművészetnek és iparművészetnek felszabadulásunk óta harmadik seregszemléje, egyben beszámoló a felszabadulásunk óta eltelt tíz esztendő eredményeiről ezen a művészeti területen. Ezzel ünneplük népművészeink és iparművészeink a felszabadulás óta szabad alkotás, haladás, előremutató művészi munka lehetőségét.

Mi a feladata a népművészetnek és iparművészetnek? A használati tárgyak, az életünkben naponta használt eszközök formájának művészi alakításával és díszítésével szebbé, művészebbé, harmonikusabbá tenni az ember közvetlen környezetét.

A szocialista népi és iparművészet célja az, hogy a természetet már átalakítani tudó ember átalakítsa saját környezetét, ruháját, lakását, munkahelyét, közösségi élete színhelyeit, olyan környezetet teremtsen élete minden része számára, amely visszahat az emberre, neveli, alakítja az új embert, fejleszt ízlését, segíti derűjét, kialakítja művészi érzését is.

Nem utolsósorban célja a népművészet és iparművészet jó alkotásainak az is, hogy kiszorítsa, kiirtsa a kispolgári ízlés, a polgári társadalom bomlásának évtizedeiben mindent elárasztott giccs ma még bizony sok-sok lakásban rejtőző és ott a jóízűt fertőző képviselőit.

A kiállítás azt bizonyítja, hogy népművészeink és iparművészeink nagy eredményeket értek el a tízéves fejlődés után.

Mik segítették ezeknek az eredményeknek az elérését? Időrendi sorrendben említék néhány jelentős állomást.

1946-ban pártunk segítségével megteremtettük az Iparművészeti Főiskolát, amelyen azóta eredményes, jó munka folyik. E főiskola vezetői, tanárai egyre biztosabban látják a célt, amely felé törekedniök kell. *Nagyon sokat mond az az adat, hogy a kiállításon részt vevő művészek több mint 70 százaléka már e főiskola növendékeit sorából került ki.*

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
Irta: Mihályfi Ernő		408
Sz. Cím:	TÍZ ESZTENDŐ EREDMÉNYEI IPARMŰVÉSZETÜNKBEN ÉS NÉPMŰVÉSZETÜNKBEN	
Forrás:		
(Hely)	1955. X. 29.	(Köt. v. füz.) (Oldal)
	hely:	Iparm. Múzeum
	Idő:	"1955"
	Személy:	
	Helyszám:	

1949-ben alakult meg a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége, amely azóta irányítója iparművészeti életünknek is és amelynek legkiválóbb népművészeink is tagjai. A Szövetség most újjászervezte, új lendülettel valóban felélős eszmei irányítói szerevé nőtt.

1952-ben rendezték díszítőművészeink az első felszabadulás utáni kiállításukat. Ezen népművészeink még alig szerepeltek. Ennél is nagyobb hiba volt, hogy nem kísérte értékelő bírálat, elvi vita ezt a kiállítást, s bizony ezt a mulasztást azóta sem pótolták eléggé művészeink és kritikusaink. Hiányzott az elmélyült értékelés az 1953 augusztusában megtartott második népművészeti és iparművészeti kiállítás után is.

Annak a kiállításnak anyaga szerepelt két esztendővel ezelőtt Moszkvában s az ott elhangzott vélemények, bírálatok, elmélyült értékelések voltak legnagyobb segítségére művészeinknek művészetük további fejlődésében.

A moszkvai kiállításnak igen nagy sikere volt szakértői körökben és a nagyközönség körében is. Négy hét alatt több mint 90 ezer látogatója volt.

Ezzel a moszkvai kiállítással egy időben nyílt meg Budapesten az Oroszországi Szovjet Szocialista Köztársaság al-

kalmazott népművészeti és iparművészeti alkotásainak kiállítása, amely megismertette dolgozóinkkal, művészeinkkel és műtörténészeinkkel, kritikusainkkal azokat a nagyszerű eredményeket, amelyeket a szovjet díszítőművészek elérték s megmutatta azt is, hogy hogyan forrott teljes egysebbe a Szovjetunióban a népművészet és az iparművészet.

A moszkvai kiállításon kívül több nemzetközi sikerrel is büszkélkedhetnek népművészeink és iparművészeink. Kiállításokat küldtünk a szomszédos népi demokráciákba, Kínába, Indiába, Törökországba, Ausztriába, Franciaországba és még több nyugati országba is. Mindenütt nagy sikert arattak művészeink.

Segítették díszítőművészeink fejlődését azok a külföldi kiállítások is, amiket Budapesten rendeztünk, a szovjet kiállításon kívül kínai, lengyel, bolgár, csehszlovák, román, mongol, vietnami népművészeti és iparművészeti kiállítások.

Szervezeti intézkedések is segítették a fejlődést. Népművészeink szempontjából jelentős esemény volt az, hogy két és fél évvel ezelőtt létrehozták a HISZÖV-öt, majd a Népi Iparművészeti Tanácsot. Az előbbi a szövetkezetekbe tömörült népművészek összefogó szerve, az utóbbi ezeknek elvi-szakmai irányítója.

Az elmúlt évben pedig megalkult az Iparművészeti Tanács, amelynek fő feladata, hogy segítse a nagy tömegek számára készülő ipari termékek művészi színvonalának emelését. Ez a kiállítás vizsgálja az Iparművészeti Tanácsnak is, itt lehet lemérni első eredményeit, amelyeket főleg sok meghirdetett szakmai pályázat útján ért el. Az Iparművészeti Tanács jól vizsgálzik, ez az első olyan kiállítás, amelyen könnyűiparunk egyes ágai igazán szép, tehetséges kiváló művészek által tervezett és tömeggyártásban előállított anyagokkal szerepelnek. Ennek a kérdésnek előtérbe helyezése fontos része a pártunk által meghatározott új, nagy feladatnak, a műszaki színvonal fejlesztése terén — a legszeleesebb területen.

A legkiemelkedőbb eredményeket felmutató ilyen terület a textilipar, illetve textilművészet. Itt az előrehaladás egyik tényezője a főiskolai nevelés céltudatos, jó munkája, amely a népművészetből kiindulva vezet rá a növéndékeket, a fiatal művészeket a mai igények minél teljesebb kielégítésére. Kifűnő elhatározása volt például a főiskolának, hogy egyes gazdag népművészeti tájakról vesz fel növendékeket azzal a szándékkal, hogy majd az iskola elvégzése

után visszamenjenek vidékükre s irányítsák a népművészeti hagyományok felhasználásával az élő népművészet helyes szellemű fejlődését. Igen jelentős fejlődésről számol be porcelániparunk mind a formalakítás, mind a díszítés terén és legújabbban üvegeiparunk, amely szinte a teljes elhanyagoltságból emelkedik ki és már néhány igen szép, harmonikus formájú használati üvegtárggyal szerepel ezen a kiállításon. Nem egyenletes a fejlődés. Vannak elmaradtabb területek is, de reméljük, hogy ezek most már hamarosan felzárkóznak az említettekhez. Vannak persze még hibák. Előfordul még, hogy a gyárban dolgozó tervezőművészeknek titokban kell kivitelezetnie tervet, mert főnökei nem bíznak benne — remélem, hogy e kiállítás meggyőzi őket is, s meggyőzi azokat a kereskedelmi tényezőket is, amelyek »a közönség ízlésére« hivatkozva akarják megállítani a fejlődést.

A dolgozók ízlése tiszta és romlatlan, művészi igénye, nagyon helyesen, állandóan fokozódik, s akik erre helytelenül hivatkoznak, azok legtöbbször saját ízlésük korlátait állítják fel.

Az ipari termelés művészi színvonalának emelkedése szempontjából nagy jelentősé-

gű fordulatról számol be ez a kiállítás. Művészeink és könnyűiparunk megtalálták egymást, elindultak együtt az alkotás útján, bizonyos, hogy ennek az együttműködésnek most már hónapról hónapra, évről évre újabb, gazdagabb eredményei lesznek. További feladatunk most, hogy az Iparművészeti Tanács munkáját minél szélesebb alapokra helyezzük s fokozzuk a jó együttműködését többi művészi irányító szervünkkel, a Szövetséggel és a Népművelési Minisztériummal, a Népi Iparművészeti Tanáccsal és a könnyűiparral.

A közelmúltból még két szép eseményről szeretnék beszámolni. Az egyik a felszabadulásunk tizedik évfordulójára hirdetett iparművészeti és népművészeti pályázat, a másik pedig a varsói VIT. A felszabadulási pályázat díjnyertes anyagának egy része is szerepel ezen a kiállításon, miután előzőleg egy kisebb külön kiállításon mutattuk azt be. A varsói VIT művészi kiállításán a fiatal magyar iparművészek és népművészek — akik anyagukat előzőleg az itthoni ifjúsági kiállításon mutatták be — elismerést arattak, a többi között Nagy Ferenc faragott kürtjével elnyerte a népművészeti nagydíjat. A kiállításon szereplő tárgyak egy része a Népműve-

2. lési Minisztérium megbízása alapján készült, mások az év folyamán különböző szervek által kiírt pályázatokra.

Ez a kiállítás azt is megmutatja, hogy *komoly problémák vannak még a népművészet fejlődése terén.* A népművészet is akkor fejlődhetik helyesen, ha olyan művészi értékű használati cikkeket tud előállítani, amelyekre igény van a közönségben. Nemrég még nagyon fenyegetett az a felszabadulás előtti korszakból öröklött veszély, hogy a könnyűipar művészileg selejtes áruval árasztja el a falut, a falusi népművészet viszont használatra alkalmatlan, mindennapi életünkhöz szükségtelen, úgynevezett dísz tárgyakat, »műtűrkéket« termel és szállít a kispolgári ízlésű városi lakosság számára. A népművészet is csak akkor lehet jó és nagy, ha *meglevo igények számára termel használható használati tárgyakat, és a fejlődés egyetlen helyes útja az lehet a szocialista társadalomban, hogy a mesterségesen szétvált iparművészet és népművészet fokozatosan közleledjék egymáshoz és a köztük levő határ mindjobban elmosódjék.* Ma már tapasztalhatjuk, hogy minden művészi ágban vannak olyan népművészek, akik művészileg is és technikailag is teljesen egyen-

rangú alkotó munkát tudnak végezni hivatásos, képzett iparművészekkel.

Talán merész a gondolat, mégis azt hiszem, hogy a népművészet és iparművészet, vagyis a nép legtisztább művészi hagyományai mai továbbfejlesztése és mai hivatásos iparművész alkotása között olyan kapcsolatnak kell lennie e művészet területén is, mint ahogy a zene területén Bartók és Kodály kapcsolódott a népművészethez. Ők is megkeresték és megtanulták a nép legtisztább zenei nyelvét, hogy ezen a nyelven a legmaibb, a legfejlettebb művészi igényeket kielégítő világraszóló remekműveket teremtsenek.

Bartókot és Kodályt keressünk és várunk az iparművészet területére? Legkiválóbb iparművészeink egyes alkotásaikkal azt bizonyították ezen a kiállításon, hogy előrehaladtak ebben az irányban.

Még egy kérdésre szeretnék most válaszolni. Moszkvában tették fel ezt a kérdést a magyar díszítőművészeti kiállításon. Nagy elismeréssel szóltak a kiállított anyagról, de megkérdezték:

— *Milyen viszonyban van ez az anyag az étellel? Hozzá tartozik-e a dolgozók mindennapi életéhez? Ott vannak-e ezek a művészi alkotások a dolgozók lakásaiban, vagy csak a kiállításon láthatók?*

Akkor még nem lehetett megnyugtató válasz adni erre a kérdésre, ma már azt hiszem, lehet. Ma már nincs akadály annak, sőt nagyrészt megvan a szervezett lehetőség, hogy e kiállításon szereplő szép művészi alkotások: *textilek, ruhának való szövetek, bútorok, népművészeti fonott bútorok, bútorszövetek, porcelánok, edények, kerámiák, csempek, csempéképek, ötvöstárgyak, üvegek és más tárgyak bekerüljenek minden dolgozó lakásába, a tizezrével épülő új lakásokba, s beáramolják ezekkel együtt az igazi szocialista szellemű művészet levegője.* Ezt szolgálja iparunk, amely megkezdi a művészi tervezésű iparcikkek tömeggyártását és ezt szolgálják e kiállítás enteriőrjei, berendezett szobarászletei, amelyek használatban mutatnak minden művészi tárgyat, ezt szolgálja kereskedelmünk, amelyen keresztül az itt kiállított tárgyak mind eljutnak a vásárlókhoz.